

V realno življenje z realnimi izkušnjami

Damjana Tramte, profesorica razrednega pouka, OŠ Drska

Problemski pouk, raziskovanje, kritično presojanje, utemeljevanje, iskanje novih primerov, analiziranje, povzemanje... in še bi lahko naštevali primere metod in oblik, s katerimi skušamo reševati različne izzive podjetništva na šoli. Včasih smo uspešni, včasih naletimo na kakšne težave. Pri vseh segmentih našega raziskovanja pa je vsekakor v ospredju timsko delo.

Uvod

V okviru programa »Spodbujanje ustvarjalnosti, podjetnosti in inovativnosti med mladimi«, ki ga izvaja Javna agencija Republike Slovenije za spodbujanje podjetništva, internacionalizacije, tujih investicij in tehnologije (v nadaljevanju SPIRIT) pod okriljem Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo, se različne osnovne in srednje šole udeležujemo dogodkov (javni razpisi SPIRIT-a), ki so usmerjeni v spodbujanje ustvarjalnosti, podjetnosti in inovativnosti.

Učenci in dijaki pod okriljem šolskih mentorjev in zunanjih izvajalcev s področja podjetništva v dveh tednih po metodologiji *Z ustvarjalnostjo in inovativnostjo do podjetnosti* rešujejo svojo poslovno idejo ali rešujejo podjetniški izziv različnih podjetij in organizacij, ki jih na področju Dolenjske pripravlja Razvojni center Novo mesto. Ker k projektu ZUIP pristopa čedalje več šol, se oblikujejo konzorciji glede na potrebe, kjer so nosilke projekta srednje šole, osnovne šole pa se priključijo. V osnovi se v konzorcij vključi do 50 učencev in dijakov različnih osnovnih in srednjih šol. V nadaljevanju podrobneje opisujem projekt *Z ustvarjalnostjo in inovativnostjo do podjetnosti* (v nadaljevanju ZUIP) preko dejavnosti.

Prebijmo led

Običajno pričnemo naše srečanje z »ledolomilcem« oziroma »icebreaker« igro, s katero skušamo prebiti led z namenom, da udeleženci začutijo delo v skupini ter da se seznanijo z rdečo nitjo oziroma osrednjo

temo celotnega dogodka. Počasi se pričanja proces podjetnega razmišljanja, kjer rešujemo probleme, ki jih je vredno reševati, torej tiste, ki nam izboljšujejo ali lajšajo življenje, pa naj gre to za področje razvoja zdravstvenih naprav ali storitev, uporabe tehnologije v smislu varčevanja časa in optimizacije dela ali pa za izboljšanje kvalitete preživljanja prostega časa. Tu ni v ospredju povprečje šolskih ocen, temveč koliko lahko učenci in dijaki kot posamezniki doprinesejo skupini za skupno dobro. Sam pojem *podjeten, podjetnost* ima v širši javnosti sicer pogosto negativno konotacijo, vendar je pojem večkrat nerazumljen, in to zato, ker ni celovito orisan ali predstavljen. Morda pa s tem prispevkom prebijemo led o razumevanju koncepta podjetnosti v osnovnih in srednjih šolah.

Formiranje timov

Prvi izziv je vsekakor oblikovanje timov. Učenci in dijaki se namreč znajdejo v situaciji, ko ne poznajo ostalih udeležencev v svoji skupini in tudi ne poznajo njihovih znanj ali doprinosa, ki jim ga lahko nudijo pri reševanju izziva. Tim pri ZUIP-u je sestavljen iz mešanice učencev iz različnih osnovnih šol iz višjih razredov ter dijakov iz različnih letnikov srednjih šol. Naključno nastale skupine so tako raznoliki timi, v katerih lahko vsakdo nekaj doprinese. Učenci in dijaki so tako kot v realnem življenju postavljeni v kolektiv, ki pa ima skupno nalogo, to je rešiti zadani problem.

In ravno ta cilj učence in dijake v marsikaterem segmentu združuje, raznolikost med njimi pa jim ponuja različne poglede na problem in oblikovanje rešitve. Pogosto se namreč zgodi, da ne moremo ven iz svojega kalupa. Če pa imamo na voljo več različnih in argumentiranih pogledov, lahko svoje mnenje dopolnimo ali ga celo spremenimo. V tem je tudi čar različnosti, saj nas oplemeniti in napolni z novimi razmisleki in znanji.

Skupine običajno oblikujemo s pomočjo različnih iger, ki se navezujejo na temo podjetniškega izziva ter hkrati narekujejo mešanje udeležencev med seboj. Vsem vedno ni po godu umestitev v določeno skupino, vendar roko na srce, h kateremu delodajalcu pa lahko pristopimo na razgovor za službo s seznamom sodelavcev, s katerimi želimo delati. Seveda je organizacija zaposlenih odvisna od vrste in strukture posamezne organizacije in tudi od tega, ali smo delodajalci kar sami. Vse pa običajno ni narejeno po naših željah.

Tímsko delo

Ko so skupine formirane, je potrebno vzpostaviti timsko dinamiko, ki je zelo pomembna, da neka skupina deluje oziroma sodeluje. Pri tem gre za različne procese vzajemnega spoštovanja, sprejemanja in potrjevanja različnosti posameznika, spodbujanja, izmenjave mnenj in stališč ... Člani skupine se morajo med seboj spoznati in hkrati vzpostaviti osnovno pripadnost svojemu timu. Dejavnosti, ki to spodbujajo, so zato usmerjene v predstavitev posameznih članov skupini, v kateri bo sodeloval, ter v oblikovanje odnosov znotraj skupine. Igre na splošno spodbujajo in razvijajo našo domišljijo, zato so sestavni del celotnega koncepta ZUIP-a. Tu običajno govorimo o kreativnosti in inovativnosti, ki je pomemben sestavni del procesa razvoja koncepta podjetnosti in predstavlja izziv tudi mentorju oziroma zunanjemu sodelavcu, ki program sestavi ter ga realizira. V samo realizacijo so vključeni še mentorji posameznih šol, ki udeležence usmerjajo in spodbujajo.

Zaradi različnih šolskih in obšolskih dejavnosti, ki jih imajo učenci in dijaki tekom izvajanja projekta, včasih težje dosežemo oblikovanje dobre ekipe, saj se nekdo, ki se pridruži procesu po formiranju skupin in oblikovanju skupinske dinamike, težje vklopi ali pa se sploh ne. O dinamiki govorimo zato, ker se morajo posamezni člani prilagajati drug drugemu, včasih pričem vztrajati in včasih kaj opustiti. Izpostavimo lahko razvoj pogajalskih sposobnosti in moč argumentacije, ki nam pomaga pri doseganju svojih ciljev.

Predstavitve podjetniškega izziva

Sledi predstavitev podjetniškega izziva, ki ga na območju dolenjske regije običajno zastavlja Razvojni center Novo mesto v sodelovanju z gospodarstveniki ali občinami v regijah, iz katerih prihajajo učenci in dijaki, ki se udeležijo ZUIP-a. Sam izziv izhaja torej iz potreb ožjega okolja in je umeščen v dejanski pro-

stor in čas. Delo udeležencev je realen problem lokalnega prebivalstva oziroma podjetja, ki želijo nekaj spremeniti ter se hkrati zavedajo, kako pomembno je v to vključiti mlade, ki to družbo tudi sestavljajo. Ne gre samo za poizvedovanje in iskanje novih idej drugih, temveč tudi za dejansko vključitev mladih v proces nastajanja novih sprememb, katerih del bodo nekoč tudi sami.

Definiranje problema

Definiranje problema je pogosto eden izmed najtežjih delov projekta. V začetku se velikokrat preveč zaletavo fokusiramo na rešitev problema, pri tem pa pozabljamo, komu rešujemo problem in ali bomo s svojo rešitvijo sploh kaj izboljšali. V tem delu je pomemben fokus na problem. Pri strukturiranju reševanja problema smo osredotočeni na to, kateri cilj oziroma izziv si želimo doseči in kako bomo s tem kaj izboljšali. Ideje ali rešitve niso vedno nekaj novega, lahko so tudi izboljšanje nečesa že obstoječega. Razširitev svojega védenja o določenem problemu nam razjasni, kaj moramo še raziskati, kakšne so potrebe na trgu in kje so še možnosti nadgrajevanja in dopolnjevanja. Ob iskanju določene teme se nam pojavi

ogromno novih idej, z njimi pa tudi vprašanja, ki jih skušamo pojasniti na terenu. Z dobro definiranim problemom prihranimo čas in energijo, ki jo lahko sedaj usmerimo na iskanje konstruktivnih rešitev.

Delo na terenu

Pred samo izvedbo dela na terenu se udeleženci pripravijo na neposredni stik s svojimi potencialnimi strankami. Ena izmed strategij, ki jih uporabljajo, je priprava anketnega vprašalnika ali nabor vprašanj, s katerimi želijo izvedeti še več na temo svojega problema. Strukturo vprašanj oziroma smiselnost le-teh vadijo najprej po skupinah, nato pa jih uporabijo na terenu. Raziskujejo, ali so problem pravilno definirali in kakšno je mnenje ostalih v zvezi z njihovimi predlogi ali celo že rešitvijo. Včasih dobijo rešitve tudi od anketirancev. Učijo se tudi, kaj storiti, ko dobiš odgovor »ne« in kako le-to obrniti sebi v prid. Raziskava trga je zelo pomembna tudi zato, da izvemo, kaj na trgu že obstaja ali kaj ljudi pri določenem izdelku ali storitvi moti, saj lahko z njihovimi kritikami izboljšamo svojo rešitev ter izdelamo ali dopolnimo nabor dodane vrednosti našega dela.

Analiza podatkov

Podatke, ki jih dobimo na terenu, je potrebno presoditi in doreči, katera spoznanja ali ugotovitve se bodo upoštevala, katera spremenila in katera dopolnila. Včasih se zgodi tudi, da ekipa popolnoma spremeni svojo rešitev na podlagi terenske poizvedbe, saj se zavedajo, da je treba svojo ponudbo prilagajati svojim uporabnikom, ker pač drugače ne bodo imeli nikogar, komur bi svojo rešitev lahko ponudili, kaj šele, da bi jo tržili. Nekatere skupine se odločijo tudi za spletne ankete, ki so zaradi kratkega roka in posledično manjšega števila anketirancev manj zanesljive, vendar so prav tako lahko pokazatelj, s katerim si lahko pomagamo pri argumentiranju svojih rešitev. Učenci in dijaki pri tem razvijajo svojo fleksibilnost ter sledijo toku dogajanja sprememb potreb in želja.

Priprava prototipa in predstavitev

Na koncu ekipe svoje ugotovitve predstavijo komisiji, ki presodi relevantnost in uporabnost podanih rešitev. Zmaga ekipa, ki najbolj prepričljivo predstavi in reši svoj problem. Pred samim zaključnim nastopom skupine po poslovnem modelu pripravijo predstavitev vodji projekta in ostalim mentorjem, da ti dobijo zunanji vpogled na njihovo delo. Potekajo še zadnji popravki, razdelitev vlog pri predstavitvi posamezne skupine in priprava samega govornega nastopa. Javno nastopanje in razjasnjevanje določenega problema ter utemeljevanje svojih rešitev je vsekakor ena izmed metod, ki delo udeležencev ZUIP-a obogati za še eno življenjsko izkušnjo.

Utrinek iz ZUIP-a 2018

Na Gimnaziji Novo mesto in v Šmarjeških Toplicah je 28. in 29. septembra ter 5. in 6. oktobra 2018 potekal podjetniški projekt ZUIP v sodelovanju s konzorcijem Gimnazije Novo mesto, OŠ Drska, OŠ Frana Metelka Škocjan, OŠ Šentjernej ter Razvojnim centrom Novo mesto. V omenjenih štirih dneh so dijaki in učenci štirih različnih šol na podjetniški način reševali podjetniški izziv. Za izziv so morali udeleženci postaviti selfie točko v Šmarjeških Toplicah, tako da so pripravili idejno zasnovo selfie točke in ocenili stroške izdelave. Njihov element je moral oblikovno in idejno odražati Dolenjsko.

Učenci in dijaki so tekom projekta nabirali različne izkušnje z iskanjem podatkov, intervjuvanjem ključnih mimoidočih, se učili pomena sodelovanja in usklajevanja ter suverene predstavitve svojega dela. Ideje so bile kreativne in zanimive, zmagali pa so »Škratki želja«. Tako je zmagovalna skupina povezala svojo idejo z znanjem o naravnih znamenitostih Občine Šmarješke Toplice, kjer imajo čisto pravo Škratovo luknjo. V njej so včasih prebivali dobri škratje, ker pa jih je pohlepen mladenič pregnal, so se učenci in dijaki odločili, da jih prikličejo nazaj in se skupaj z njimi tudi fotografirajo in tako naredijo svoje selfie točke.

V prihodnosti načrtujemo še več podobnih projektov.

Zaključek

Učenci in dijaki znanje, ki ga pridobivajo tekom osnovnošolskega in srednješolskega izobraževanja, s projektom uporabijo v življenjskih okoliščinah, pa čeprav jim je včasih neprijetno ali pa imajo občutek strahu pred neznanim. In vendar s takim projektom, kot je ZUIP, znanja združujemo, udeležence opolnomočimo z delom v timu in jih hkrati ciljno usmerjamo z realnimi projekti, katerih del lahko postanejo tudi sami. Povezovalno učenje in poučevanje na nekaterih šolah zato že izvajajo v obliki interdisciplinarnega pristopa in poučevanja profesorjev različnih strok, ne glede na to, da sam proces zahteva ogromno usklajevanja, dopolnjevanja in nadgrajevanja. Vendar pa naj za konec obvelja, da kjer je volja, tam je tudi moč.